

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מו.

עין משפט גזר מצוה

(א) פסחים ז: (מקו"פ) זכרות פ"ו הע"ו, (ב) שם ומזכות מב. (מוספתה ט) שם הי"ד, (ג) [מנחות מג, (ד) שם ט"ז ע"ב, (ה) רש"י ז"ל, (ו) זכרות מ, (ז) רש"י ז"ל, (ח) [ושע"ט ט"ז] ונשי' מוס' מנחות מב: ס"ד"ה ואלו,

תורה אור השלם

1. זכר? מות עולם בינו שבות דוד ודוד שאל אביך ויגיד וקניך ויאמר לקי: דברים ל"ב ו' 2. ברוך ארזי יום יום יעקב לנו האל ישועתנו יצחק: הלהים סח כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוואה נר וכו' לנרן על ראייה הראשונה:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ס"ד"ה העשה לעשות סוכה לשמו. העשה וכו' על עשיית סוכה:

רבינו חננאל

ומתבין עלה דר' יוחנן מיהא מנחתא דתנין לולב שבועה וסוכה יום אחד. ומשי לולב שבועה בזמן שבת המקדש קיים, לולב יום אחד האידנא. סוכה תנאי היא, דתניא תפילין כל זמן שמתין מברך עליון דברי רבי, וחכמים אומרים אין מברך עליון אלא שחרית בלבד. ור' יוחנן דאמר כרבי ואש"י דאמר רבה בר בר תנה הלכה בחכמים, לא עביד עובדא כשמעתי, אלא כל אימת דמנה להו מברך. רבנן דבי רב אשי, כל אימת דהוה ממשמי בהו מברכי. אמר רב יהודה אמר שמואל מצות לולב כל יום. ואף רב סבר מצות לולב כל יום, דאמר רב חייא בר אשי אמר רב המדליק נר חנוכה צריך לברך, ביום ראשון המדליק מברך ג' הרוואה מברך ב' כו. ור' יהושע בן לוי אמר יום ראשון מצות לולב, מיכן ואילך מצות ימים, וכן אמר ר' יצחק. ת"ר העושה סוכה לעצמו יוכל לחדש בה דבר מברך אחת מיד, שהחיינו. ואם לא לכשיכנס בה מברך שמים. אמר רב אשי, רב כהנא מסדר להו לכלוהו הני בירכתא אכסא דקדושה. ת"ר היו לפניו מצות הרבה אומר ברוך אשר קדשנו במצותינו וצונו על המצות, ר' יהודה אומר מברך על כל אחת ואחת. מרכיבי ברוך ה: יום יום, כל יום ויום תן לו מעין ברכתו, כלומר אם היא שבת מברך ברכת שבת ואם יום טוב הוא מברך ברכת יום טוב. הכא נמי כל מצוה ומצוה תן לה ברכתא בפני עצמה. והלכתא כו' יהודה. אמר ר' יצחק לא כמדת הקי"ב"ה מרת בשך רוד.

העושה לולב. בערב יום טוב: לעצמו. ולא לאחרים: לאן נזמן בית המקדש. מצרכין עליו במקדש כל שבעה דמדאורייתא היא כרבי יוחנן דתני טעמא דדאורייתא: כל זמן שמניחין. ואפילו חולצין ומניחין מאה פעמים ביום. וגזי סוכה נמי אש"י דלא מפסקי לילות מימיים וכדך יומא אריכה הוא מצרכין עליה בכל יום דהוא דומיא דחולץ ומניח: אלא שחריט. וסוכה נמי כיון דכחד יומא הוא סגיי דצרכה של יום ראשון: דלא עביד כשמעטיה.

העושה לולב לעצמו

וקיימנו והגענו לזמן הזה נטלו לצאת בו אומר ברוך אשר קדשנו במצותינו וצונו על נטילת לולב ואף על פי שבירך עליו יום ראשון חזור ומברך כל שבעה העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו וקיימנו כו' נכנס לישב בה אומר אשר קדשנו במצותינו וצונו לישב בסוכה וכיון שבירך יום ראשון שוב אינו מברך קשיא לולב אלולב קשיא סוכה אסוכה בשלמא לולב אלולב לא קשיא כאן בזמן שבת המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים אלא סוכה אסוכה קשיא תנאי היא דתנאי תפילין כל זמן שמניחין מברך עליהן דברי רבי וחכמים אומרים אינו מברך אלא שחרית בלבד אתמר אביי אמר הלכתא כרבי ורבא אמר הלכתא כרבנן אמר רב מרי ברה דבת שמואל חזינא ליה לרבא דלא עביד כשמעתייה אלא מקדים וקאי ועייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה ומנה תפילין ומברך וכי אצטרף זימנא אחרניא עייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה ומנה תפילין ומברך ואנן נמי כרבי עבדינן ומברכין כל שבעה אמר מר זוטרא חזינא ליה לרב פפי דכל אימת דמנה תפילין מברך רבנן דבי רב אשי כל אימת דמשמשי בהו מברכי אמר רב יהודה אמר שמואל מצות לולב כל שבעה ור' יהושע בן לוי אמר יום ראשון מצות לולב מכאן ואילך מצות זקנים ורבי יצחק אמר כל יומא מצות זקנים ואפילו יום ראשון והא קיימא לן דיום ראשון דאורייתא אימא בר מיום ראשון אי הכי היינו דרבי יהושע בן לוי אימא וכן אמר רבי יצחק ואף רב סבר כל שבעה מצות לולב דאמר רבי חייא בר אשי אמר רב המדליק נר של חנוכה נר חנוכה. ליטול לולב ליטול צסוכה להניח תפילין להתעטר צליליה: על המנוט. ויאל ידי כולן: כל יום ויום מעין צרכויו. של שבת מעין של שבת של חול מעין של חול של יו"ט מעין של יו"ט המאווע: מחזיק

העושה סוכה לעצמו. דווקא נקט לעצמו אבל לאחר לא מצרכין מידי להאי תנא דסבר דאין מצרכין לעשות כדדייקין פ' התכלת (מנחות דף מב: ושם): ואיכה תנא דתני בירושלמי צפרק הרוואה עשה לעצמו מצרכין לעשות סוכה עשה לאחר מצרכין לעשות סוכה [לשמן]:

העושה סוכה לעצמו מברך

שהחיינו. ריך לפרש טעם מאי שנא דיש מצות שחקינו לצרכן שהחיינו ויש מצות שלא תקינו בעשיית סוכה וילוצ תקינו כדאשכחן הכא ובעשיית יציות ותפילין לא תקינו כדמוכח פרק התכלת (ג"ו עט) דמפרש ר' יוחנן מאי מצרכין אתפילין של יד ותפילין של ראש ואילו לעשות תפילין לא מצרכין ללא חשיב ליה וכמו כן יש לפרק דשהחיינו נמי לא מצרכין מדלא חשיב לה וכן אפדין הזן מצרכין שהחיינו כדאיתא בסוף פרק ערבי פסחים (פסחים דף קכ"א): ואילו אמילא לא מצרכין מדלא חשיב צפ' התכלת (מנחות עט) וצסוק ר"ח דמילה (שבת דף קל"ז): צדי צרכות של מילה וכן אקריאת מנגילה מצרכין שהחיינו כדאיתא דרש הקורא את המנגילה עומד (מגילה דף כ"א): ואילו אקריאת הלל לא מצרכין וגראה דמנוה שיש עליה שמחה תקינו שהחיינו ודאמרין בהרוואה (זכרות דף ע"ד): למצרכין על כלים חדשים וקצ רב סרירא גאון דלא סמכינן עלה דמסקין צפרק כלל מעברין (עירובין ד' מ'): דבעינן מידי דלמתי מוזמן לזמן וקשה מפדין הצי"ן: נכנס לישב בה מברך לישב בסוכה. מדלא קאמר מצרכין שמים דקתני סיפא בעשייה ועומדת ואין יכול לחדש בה דבר משמע דנפיק אהא דצריך לעשייה שהחיינו ומקינא ומסיפוק ליה דמצרכין משום יו"ט כמו שמצרכין איוס טוב דפסח ועזרת וכל שאר ימים טובים ושמה כיון דסוכה מנחת חג קאיתא סברא הוא דזמן דידה אש"י שצריך בחול פטור הוא אף צחז זמן כי קא אתי מנחת מועד קאתי אפילו כלל יום טוב כדאמר לקמן (דף מ"ז): דאי לא צריך האידנא מצרכין ללמד או ליומא אחרת:

דב' אימת דמשמשי מברכי. דמנוה למשמש צפן שלל יסיח דעתו דצפרק קמא דיומא (ד' ז): ילפינן מנזיך ומה ינין שאין צו אלא אזכרה אחת ולא אחפרש מאי הוא מצרכין אס מצרכין לשמור את חוקיו כמו שמצרכין צמר דמסקין תפלתו או להניח כמו שמצרכין צערת הנחה כדאיתא בהקומץ רבה (מנחות דף לו: ושם) דהכא הני מונחינן ועומדין ומסתברא למצרכין לשמור חוקיו כמו למצרכין לשמור צמר דמסקין תפלתו כדאיתא פרק צ"א סימן (מ"ה דף ע"א):

הרוואה נר של חנוכה צריך לברך. צשאר מצות כגון אלוכל וסוכה לא תקינו לצרכן לרואה אלא גזי נר חנוכה משום חציצות הנס וגם משום שיש כמה צני אדם שאין להם צמים ואין צידם לקיים המנוה ועטם רשון נחא ללא הקימשי ליה מוחזה ועוד יש לפרש דאין שייך למקן אתרוג.

ל א מיי פ"ח מהלכות זכרות ה' ט ופ"ו מהלכות לולב הלכה ו סמו עשין כו ועשין מג טו"ש"ע פ"ח סי' מ"ד"א סוף ה: ל"א ב מיי פ"ו מהלכות לולב סוכה ה' טו"ש"ע פ"ח סוף ט' ט"ז

מוסף רש"י בכל יום ויום תן לו מעין ברכתו. צשבת מעין שבת, ציו"ט מעין יו"ט (זכרות מ.)

ל"ג ג מיי פ"ו מהלכות זכרות הלכה ט ט ופ"ו מהלכות סוכה ה' טו"ש"ע פ"ח סוף ה: ל"ד ג מיי פ"ד מהלכות תפילין הלכה ז סמו עשין כה טו"ש"ע פ"ח סי' ט"ז

ל"ה א מיי פ"ו מהלכות זכרות הלכה ד סמו עשין ה טו"ש"ע פ"ח סי' ט"ז